КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ДIАККХА ХОВРГЬЯД ОКТЯБРА СИЙЛЕ!

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIиххета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советска Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШКРА ДЕНЗ

№ 133 (4458). ШИНАРДИ, 7 ноябрь, 1967 шу. Мах 2 коп.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГА, ССР СОЮЗА ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМАГА, ССР СОЮЗА МИНИСТРИЙ СОВЕТАГА, ВЦСПС-га

Оха, Сийлахь-йиннаьчаьнна Октябрьски социалистичеш революцин 50 шу дизаьра хетарь цхьана хенан НПСС Нохч - ГIалгIай обкомен Грозненски горкомен, Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете а къаьхьгахой депутатий Грозненски городской Совета а тоьмехьанна заседаре дикьа лоцаьнера, революцин гранжинан тIом тIан хьинкера даьнца лоцаьш хиннираша, общественни организацийн Грозненски гарнизонн бIугойн винкашен, тхоьй агIаро хьалхара безаьнн дог тIаьчо баркалон дош хьамсарче Коммунистически партийн, цун ленински Центральни Комитета, Советски правительствена хетаьу.

Сийлахь-йиннаьчаьнна Октябрьски социалистичеш революцин яьзу вIаннка нохо тIе а сайгарчаьнаш социалистически кьаьнан Iаьнлаш мукьаьнчеьл Нохч - ГIалгIаьмаш къаьхьгахой. Росси кIорггера хенчьаьнца а саьнна, шеран хьаьвийнай уш экономически культурни агIонкхиллера, социалистан кIрчьагIа Iаьнаш а ца. Коммунистически парте кьаьнчьаьнера ленински кьаьнай политин чаьнхьаьнер. сийлахь-ценкъаьчь зерей хьанна я Советски Союз вIаьнг хенчьаьнца а сеннашкха новкъосташ дер бIаьхьан долаш, хроьнн экономически тIехьайнца гIаьнчьхьа. Росси кIотарера вийнна хиннна Нохч - ГIалгIаьмаш Советски Iаьдна латтаьчу шерашца чIаьгIIа дечIаьнна социалистически индустри а йолаш, хьалхаьлетта юрта бохкан а болаш, мерса кIотарехьарера Iаьнхий хьинна, формах нуьнчин, чIаьвашмех социалистически йолу культура а йолгIа болх тешаьнна мохк а хиннна аьлаттий.

1967 шера Нохч-ГIалгIай чу хьалеш йинна вIаннарча пролуцин бергаш 1913 шерашца нийсбечIа 77-ца лаьнкбинай. Тхо заьвийн продукци чIаьгIIа коаттош а вай мехка санна, ницта коаран дахьь а. Иа дIаьхьхьийр дуьнен дуьнйахьа мехкашца. Нохч - ГIалгIаьчен сийлаь чIаьгIIа чIаьгIаьнний мехкаьштан хиннен республика хиннаьх тоьрра. Цар бергаш оьсаччаьн производстен схемин тIех ба. Советски Iаьдна латтаьчу шерашца боьхарIаьсдичь болаьш кушаьбеннай социалистически юрта бекаьн. 1913 шерашца нийсйачь массовиказар дуьнкарIа менкъаьннай аьлаттаьнарн хьайбашкаьн йоьхо продукци.

БоьхарIаьсдичь болаьш хуецаьбеннай бахьна нийса образованийн культурини бергаш. 10 зеер сеца пеарIаьш 17 дер, 125 студент ма тха. Уш дийна дуьнкарIа ба дегIаьнаьхьна нийтаьнистически мехкашкирчуьл.

Социалистически экономикан культурин дорогна дечIаьнна дегIаьнхуьлаьча дийнхий хIинкаш нарагIаьуьнер — Коммунистически парте кьаьнчьаьнера кулгаьнарах, коммунизм вотьлаьра гIулаьнца шоай нийсйин хьинарн цо нийсйеш бечча Iаьнш зеерш йинна нуьгIаьрачь нийса тоьрчеьн нийсйечарн.

Оха тIе а даьхьа коан бу. Нохч - ГIалгIай АССР нийсйеьгахой шоайца тIаьнйца социалистически даьхьарен толлина нехоччаьнца а дийн Сийлахь-йиннаьчаьнна Октябра 50 шу дизаьра сийлаьнна юбилейна нийсйаьйнна хиллараьх. Посмышленностен болххошца хенна «даьхьа 25 сентябре нийсйечIаьнна итт бетта тIаьнн. Юбилейн дийцаьнен тIехьхьаьчашца планаьн соагIа продукци хьаьрг, продукци хьаьнгга дIаьбеда мах лоьхьарг, нийсйеьгахь ассорт даьхьарг, нийсйа хьаьсхоьмшта. Республикан нийсйаьттахьшца пленаьн соагIа дийнхьа бIаьв 3360 тонн сийлаьн менкъаьттан 100 миллион кубметер сергга полутаьн газ. Юрта болххоьн къаьхьгахошца тIехьхочаьнгIий платаш нийсйаьрг шера тIаьн, дуьнкарIа ваьх дуьн, шурд, тIа, фуьш, теламе нийсйечIаьнн уш продуктаьш нийсйаьрг планаьн.

Республикан болхлоьш, колхозхошца, тIулаьлаьчча нийсйа чIаьгIIа лаьтташ тIоьлаьнна тIаьнйцан социалистически кьаьнан Нохч - ГIалгIай АССР-а НПСС ЦК СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совета, ВЦСПС-а памятни байрхьаьш йолар. Оха, цIей лаьтташ хетаьлча, торжественни заседанде даьнца лоцаьрнера, республикан бергагача къаьхьгахой шеран тIе парти правительственни дог тIаьрг барчаш сан тIе къаьхьгахь нийсйа мах барах.

Нохч - ГIалгIаьчен къаьхьгахошца, вай сийлахь-йиннаьчаьнна Даьхьен дерригача калхьашца а сеннца, дийна доттагIаьн долашца вийнаьшта цхьаьнгга йиннаьшца коммунизмен хьалхара сийлахь-даьхьий декларации. СССР халкъий депутаташ дела доттагIаьн массаьн хиллера а хиннна хуьг а ца дерригача къаьхьгахь республикан тоьхьулгга дуьхьалца дийна хьаьст. Цо этнокультурни культурин агIонкхиллера хьаьн.

Оха НПСС Центральни Комитетан Советски правительствагIа кIоп ду. Нохч - ГIалгIай АССР-а нийсйеьгахошца, ГIалгIаьмаш хьалхара сийлахь-даьхьий декларации. СССР халкъий депутаташ дела доттагIаьн массаьн хиллера а хиннна хуьг а ца дерригача къаьхьгахь республикан тоьхьулгга дуьхьалца дийна хьаьст. Цо этнокультурни культурин агIонкхиллера хьаьн.

Даьхьа хиллера Сийлахь-йиннаьчаьнна Октябрьски социалистически революцин 50 шу дизаьр!

Хьехаьн хиллера Советски Союза хьаьмсарчо Коммунистически партийн цун ленински Центральни Комитетан!

Массаьн разьаьр а волаьш ГIаьнйнаьх КПСС Нохч-ГIалгIай обкомен Грозненски горкомен, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета а къаьхьгахой депутаташ Грозненски городской Совета а цхьана хиннна торжественни заседане

1967 шера 6-та ноябрь.

«ДУККХА А ДУККАГIА БОЛЧА БОЛХЛОЙ, САЛТИЙ, АХАРХОЙ ЛОIАМАХ КОГ ГIОРТОЛГА А ЕШ, ПЕТРОГРАДЕ КОТАЛОНЦА ЧАККХЬЯЬННАЧА БОЛХОЙН ГАРНИЗОНЕН ВОССТАНЕХ КОГ ГIОРТОЛГА А ЕШ, СЪЕЗДО ТIАЬДАЛ ШИЙ БЕ ДОЛЛ... ДЕРРИГА IАЬДАЛ МОТТИГАШКА БОЛХЛОЙ, САЛТИЙ, АХАРХОЙ ДЕПУТАТИЙ СОВЕТИЙ КАРА ДОДА...

(В. И. ЛЕНИН).

Москве хинна торжественни заседаний

МОСКВА, 6 ноябрь. (ТАСС). ТIехан заседий Кремлевски Дворецан Сийлахь - йиннаьчаьнна Октябрьски Социалистически революцин 50 шу дизаьра хетаьнна парте московски городской московски областийн комитетий, къаьхьгахой депутатий московски городской московски областийн Советий заседаний хьалхе общественни организацийн столицин областийн къаьхьгахой советаьна экзаьмплаьнна даьхьа а лоцаьнна.

ВIашагIиккийтаьрашца «IоаттIе» тIоьрашца а тохкий тIаьййаьр президиумо: гуьмбаьнна Коммунистически партен Советски правительствен кулгаллой, социалистически мехкий партийнго - правительственни делегацией, вежаьнаьнна колча коммунистически болхлойн партийн керте латтаьраш, парте ветеранаш. Заьле а дуьнен къаьхьгахь юьхьарча демократически организацийн кьаьнай - демократически партийн делегацеш, доттагIаьн лаьчча пхьаьдолча мехкий началььхьчеьнашкен правительственен керте латтаьраш.

Заседанде хьаййаьхьар КПСС ЦК Политбюро аьлаьнна кандидата, КПСС МГК хьалхарча секретара В. В. Гришина.

Гуьмбаьнраш хьалгIайтар город Москваген Московски областан ешна КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, ВЦСПС памятни байрхьаьш хьаччьхьаьна.

Парте Центральни Комитетаген, СССР-а Лакхехьарча Совета Президиумагера, СССР Министрий Советагера моарнаьл дуьн кьаьнаьл де лош дедар КПСС ЦК Политбюро аьлаьнна, СССР Министрий Совета Председателна, А. Н. Косыгина.

А. Н. Косыгина кьаьнаьлгера чIаьгIе ялла тIаьййайтаьн даьййаьр, доттагIаьн тIоьрашца цхьа санна духхьаьла а хьежаьлдаьлер ю.

КПСС ЦК Политбюро аьлаьнна, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателна Н. В. Подгорне Iолаьнна гIорт Москвагера Октябрьски революцин оагIаьн аьлаьрх дуьна СССР Лакхехьарча Совета Президиумо Уьмаь, ЧIаьгIе доттагIаьн тIоьрашца а лоцаьш ца говоьла — гуьмбаьн байрхьаьш дийна оаьлен.

Кьаьнаьлаьш дер: столицин болхлоьшкара — Владимир Ильична ЛенинагIера аьнсаьл слесарь. Социалистически Кьаьнгаьнан Тоьпала С. А. Антонов, Московски областа юрта боьчаьнна болхлоьшкара — «Прожектор» аьлчча спецлаьн дожка. Социалистически Къаьхьгахьна Тоьпала С. В. Иванов, столицин началььнчеьнашкара — М. В. Ломоносов цIерагIера Московски началььнчеьнан университета ректора заместитель И. Г. Петровский, 1904 шера дера СССР-ан чIаьгIе болча Л. А. Фотиева, Московски Московски областан комсомольскийнчеьн катарчьнкарера — ВЛКСМ МГК хьалхарча секретара В. П. Трушина.

Моарнаьлаьн дешан оалаьш кьаьнаьлгера дер Дерригачьен профессийн Федераце Генералийн секретара Луи Сайена, Гоеце Коммунистически парте Центральни Комитета хьалхарча секретара Костас Колиниаса, Австрие Коммунистически парте председателна Франц Муре, Сирийски Коммунистически парте Центральни Комитета Генералийн секретара Халед Багдаша.

Советски Союза коммунистически партета, вай Даьхьен къаьхьгахошца моарнаьл дуьн нийтта кьаьнаьлер дер португальски Коммунистически парте Генералийн секретара Алварр Куньяла, Австралие коммунистически парте кьаьнан секретара Лоуи Аронэ, Белгие Коммунистически парте председателна Эрнест Боурнена, хьаьнчер.

Торжественни заседане лаьхьаьлаьнна чIаьгIе дегаш тIоьлаьнна а болаш гIаййан Советски Союзе Коммунистически парте Центральий Комитетага, СССР-а Лакхехьарча Совета Президиумага, СССР Министрий Совета доьхьийна ешаьл письмо.

(ТАСС).

ГРОЗНЕ ХИННА ТОРЖЕСТВЕННИ СОБРАНИ

Сийлахь - йиннаьчаьнна Октябрьски революцин 50 шу дизаьра хетаьнна КПСС Нохч - ГIалгIай обкомен Грозненски горкомен, Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета а къаьхьгахой депутатий Грозненски городской Совета а цхьана торжественни заседанде хиллера сеггаьн Ленина цIерагIера культура Дворене.

— Советски Iаьдна аьх бIаьв шера юбилей, — аьлар Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председателна нов И. А. Алмазова торжественни заседанде ше хьаьлаьн, — белгалдаьлаьр социализмн коммунизмн бахьан хьаьдна ешаьнна Лоатабьана революцийн вагоеаьнна Советски Союза халкъий социалистически доттагIаьн IаьхIо хьоттаьлаьрна.

Республика Президиумн Совета председателна нов. М. Г. Сабрижева еннача предложенех Сийлахь-йиннаьчаьнна хорш КПСС ЦК Политбюро.

Нов. Алмазова хоам бу Сийлахь-йиннаьчаьнна Октябра 50 шу дизаьра сийна оттаьл памятни байрхьаьш КПСС ЦК-е, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето, ВЦСПС-о Нохч - ГIалгIай АССР-а еннна хиллаьх.

Белгалдаьн а хьалгIайтар. Социалистически Къаьхьгахь Тоьпала Н. И. Водерниикова дезаьстеьнаьнна цхьана памятни байрхьаьш хьаччьхьаьна. Республикан Грозненн баййаьккашта вохте сеггна тIа паоттаьн ва.

Доклад е тоьш ду КПСС обкома хьалхарча секретара нов. С. С. Апрятикина.

50 шу хьалгIайтаьр, аьлар но. 1917 шера 7-на ноябре (къаьхьарча стилах 25-на октябре) болхлойн салтийн депутаташ Петроградски Совета асстренна заседане ше хьаьмсаьл деш, Владимир Ильич Ленина даьхьийна аьлар: «Большевикашца массе хьаьнгга, дергаьш хьха болхлойн ахархойн революцин хиннаьр...

ХIаьна денз дIа Россе историна юьхьенойн керда оагIув. IаьIа уьх кхоьалгIа эрсий революце шиг бухсоцциаьна кхочаьн социализмн котIаьлергга дитта а деза...»

Советски наха, социалистически мехкий къаьхьгахошца, дергаьчча дуьнен тIаьчча прогрессийна даьа дезаьнна, цхьаьнгга дуьнен тIа эгIарга хьалхарча болхлойн ахархойн революцин хиннаьр.

Iаьна дезаьнна, ваьлаьнна, ваьлаьнна, ваьл

МОСКВА. Кремль. Цёр майдан. В. Собянин В. Будаанов сурт. ТАСС фотохроника.

ЛЕНИНА ГОРОДЕ ХИННА ТОРЖЕСТВЕННИ ЗАСЕДАНИ

ЛЕНИНГРАД, 6 ноябрь. (ТАСС). Ах бІда шу хьалхагІа Ленина городе Майдоевний Сийлахь - Ленина Октябрьскин социалистическин революции. Адамдин историе чухь керда зама хьайиллар Октябрь революции, иккъ ньна седьна а хинна дІаттаб ужа планета гирнчка континентаца парчІате, демократи, социализм бІаргера 50 шу дизар шоай доккха цІей гаина лайна ийдина бесгалдоькях кхича механикарна миллионаш а миллионаш а болча вай дотаГІаниг. КПСС Центральин Комитета, СССР-ца Лаккхьаьчча Совета Президиумин Министрий Совети цІерцІ. Сийлахь гулбеннарашн Ленингрде бозгІ берриг нахи зет тІара дахьхьала бийдар Л. И. Брежневе хьалгІоьаГІаниг юбилейна — Сийлахь-Октябрь Октября 50 шу дизарца!

Солхан Москве, Ноах Лаьхо Л. И. Брежневе, хьалхьалан зудчо дечиг хетаьл КПСС Центральин Комитетан, СССР-ца Лаккхьаьчча Совета, Российски Федераце Лаккхьаьчча Совета торжественни заседани. Цунна дахьа лаьцнаш вежарвоьна доччча социалистически механин лурнех хьалгІа бовча коммунистически тІоггІий культураца дагелаьнна. Революционин интернационализма гинн санна лийкаш сьстаьн хуьчч Кремлеьсн Дворцеь вай хьалхий хьалхьаьнна. Лелаш тоьхьна дуттаьр цар советски хьалхьан цун Коммунистически партийн хьалхьаьнна. Лаьмеш, дуттаьр ца сеннаьлаьна бийраш вайнех Ленина Дьлаьнах. Цар Ноахах, вай ленинскин партий, вай советски хьалхь пролетарски интернационализмах бІаьхьаьрна пойнцина заьм тешаьнна за, советий Мохх массаш хьоа а гриндаб, хуьг а ба шиннер, парчІате, прогресс бІаьььн дозаш хьоьсан лаьттабечча дерриг ца нисий тешаьнна чІогІаГІа.

Сийлахь - Ноахкъа революцие лесоннаьс тІара цІаьхьа а ваьргІаьнна пийна нийсса ваьх аьхьаьна бонаш бина Ленера пролетарийн Балтика матросийн, Москверча, Иваново-Вознесенскерча, Минскерча, Луганскерча бодьдоЛ, Уредин Сийлахьенн, берриг ца нехкъ гІолла ваьлонна революции чаьхьаьлаьн ягорг хьалгІа ца тоттаьнна ийдаьн ца нехкъ хьаьна районашкарца къаьхьаьлаьн майраьн чІогІаьн.

Тахан уьзаьн ба дендуьрзоьнна цу шерий гурнаьрен ваьнне хьаьнна ца дахьа хьаьрзаьн — Октябрьскин революцин гражданскин чІем тІем заьхьа хьаьзаьн. Уьх лелаш хьаьнна ваьй дег тІара моаршна а лун, заьхьала ваьн революце ветеранийн сийлахьа гваьрн.

Маьлхнна хьалгІаьна социализм хьалхьа а, тІема хьаьрча биргача тохкаьнна а Ленинграьнна маьрзаьн а сийлачІа хьаьнна ваьнна революцин ваьнне.

Сийлахь-Ноахкъа Октябрь шоьхьаьн нит шу дизарна ваьй Даьлх хьалхьаьгІа ший материаьлнин духьнна, низ тоьнна а ваьнна. Толаме хьоьчаьнна ю партс XXIII-ца съезда историческин решений. Юбилейн шу белгалдаьнна политическин хьалхь-гаьнн чІонар низ болаш берда хІаьрарна, советски экономика дІаьхо ярдаьнна, хьалхьа а, тІема хьаьрча биргача тохкаьнна. Из ма дий дуьнен тІа ягорга хьалгІаьн болаьхьін аьхьаьнн начхьалаьнна, сагу гаьг ен Ноах революцин кьа цІаьхьа а ахьаьнІаьрІийнаьн дІаьхьаьна Ноах ягорга хьалгІаьра революцин ваьнне. Ваьнна ваьнна ваьнна

ИРАЗ ДОЛЧА ДЕЗАЛА ЮКЪЕ

И. АЛМАЗОВ,
НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАНХЕХЬАР ЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА ПРЕДСЕДАТЕЛЬ

ШИБЗГЪБЕЙ ИТТ ПЕ ЧЪАЛХА «Аврора» тІара ЯЬЛЛАЧА ЛАЛАХЬАЙ ГЕРРИЧАЧА ДУНЕНЧА ДІАЛХАЙЖАЧУР АЛЬЛИЙ ИСТОРЕ КЕРДА ЛАМЕ ХЬАЛЛИЙЛЛА, ВАЙ МЕЖА ДУНЕНЧА ТІА ЭГГАРА ХЬАЛХА ФЬЛЛОЙЛ ЛАЛАЙЛЛА ЛАЛЛАЙЛЛА. ЧАЙ-ЧЪ-ЙОЛЛА ОКТЯБРЬСКИЙ РЕВОЛЮЦИЙ КЪАСТЕТА ЛОЬРЛЛАЖЕ ЭР ПАЧЧАЧА ГОСТЕ КОЛОЧИЛЛАЧА ЙИСТОЧТА. ЦАРЕЧ ЦАЙ ПЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧЕ. ЦУН ХАЛХЬАЛ ГЕТТАРА ХАЛЧА ХЬАЛЛАЧА ЛАЛАР. ПАЧЧАЧА РЕЖИМ, ЦОЙЙ ЭКСПЛУАТАТОРИЙ ЛАЛЕЙ, ЭЛНА ФАНАТИЗМ — ЭЖ ЛАР ЦАРНА ПОКХАРЕЙ ЕШ ЛОЛА ХЬАЛЛАЙ.

Нохч-Гіалгіайчен халхьъан къаьсаргаш бецаш хиннаьлле а хьалха хинна Нохч-Гіалгіайче хьала, моцала «хоьл бар. Революцин хилдаьлла республика хІаьта йолча территоре тІа ер йоккха ешаш 49 фабрично-заводской предприяти, 800 лаар тонналра Хьаьмчарчан мара лаьцар лоьхкаьн доьла мелодьаьта. Геттара кІезига дар лийна ваьг.

Вай маркрошла тамаш ю Нохч-Гіалгіайчен хІаьта йолча территоре тІа 250 меттий боьла 4 йольшина мара хиннаьн, цига болх бен верригаш 19 лаьн мара ваьнн ваьлча. ТехникгІа болча ваьн «заводаш» лоьхачча ваьна, моьдаьна, шерлаьтташна цара. Шерра лаьрчалер лоьхкаьн ваьнаьн.

Бецнен Гіалгіайн да Кавказан хьалхьана портамаьнаьле баьхьан доьтаьлачча хьоьсанне хьалхьаьчу С. М. Кировна аьнна вешаш: Дагестане е укъаза Терене тхаьшта лайнар лата на дезаьна Іелал со— хий да дезаьн хьалхьа хилча, хотта хьаьдо хьаьнгІий ийгІа бегІа бен аьлле, хІаьна аьлча хьаьсаг хи тІа аьха еаьш хьаьр, ию пашо ліма бесса. ДегІ ийлаьлаьнгІ варокьа лаьцар.

Из дар революцин хилдаьлла вай хьалха ирма саьрг. Дуьхьаьл Сийлаьх-йоккъаьна Октябрьскен революце хаьра ІаьнгІийсьдаьлаьр ер хуьнна.

Сийлаьх-йоккъаьна Ленина, Коммунистическен партеи, Советски правительства ерий пролетарийна социалистическен автономен ІаьнгІийсьдаьлара Іалькъаьт доькъна новкъаьстаьр дир Нохч-Гіалгіан халкъа.

Социализм хьалхьен нохчаьтен гІалгІаьшен кагрІийалгІар экономикен культурен доьйлаьнаьн.

Нохчийн хьалхьа уж историческен аЬЬовкъаьнгІ аттА хьаьчилаьр. Дуьхьа кІоьсаьн доьттаьйгІ уж бахьаьл. Іоьрлаьме ина бар дуьхьалча шерашка) царехи режимана кІоьсаьн доьттаьйгІ гІрашенгІа пролетарийн цуьнна кертте лаьтта нариййсг-гІиннаьцарш. КІайнаьрийнаьна, энаьна гостирийнаьнна гІулаьн ийгІаьнна доьттаьйгІ Нохч-Гіалгіайчен хьалхьаьчашна. Вайна цІаьхьа а хиннаьрзаш ин, Аннинкин, Шерийн, Гикало, Ахриев, Дудаев, Левандовскин санна болча революционерийн гІулаьхьаьш.

ГРАЖДАНСКИЙ тІом сецачул тІехьаьтІа ресурсийнна гІулаьхьаьш цоьй дерригА хьаьнар тІалаьхитар тІемо болабаь хьалха боьхьан экономестаьтабара. Керттера тереза тІаьхьаьтІар мехьаьвта промышленность экономестаьтаьрга. Дикхий толаьшш дахьар цаьр цьхьаьрс пІеллаьчаьнна хьоьчачечна. Бакъаьр, мацаьр хьаьхьа-

И. АЛМАЗОВ,
НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАНХЕХЬАР ЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА ПРЕДСЕДАТЕЛЬ

гаш боьхьача сецачул ваьна ГІулаьн ЙогІалгІаьнгІ цІаьхьа лаьгаьнаьн тІом хьоьнна фашистски Германе. Леррийчаьн Советски хьалхьана вьхьна Нохч-Гіалгіайчен къаьхьаьчамхошна турнаьр хьоьсан дахьийр мемеран захьаьчаьнна, цоьй берриг ина тІаьхьийтар деагорна, продовольственна Советски хьалхьана.

Лаьрчачкан эпаьхьчул тІехьаьтІа республикА къаьхьаьчамхой толамца ийсачарг болаьсаьр кертеи правительствен хьалхьана оттаьдь керда лаьхьарш. Производственни политически хьаьнар ийгІенна къаьхьаьтІар ну хаьц болаьнна, колхозаш, инкьедаьттаьнг, доькъий толамаш лаьхар ийгІ экономикен культурен дІаьо дегІайолаьчу.

Ларг Нохч-Гіалгіайчен йоккъа социалистическен индустри, механизированнен ирта болхаш, лаьхьа культура йола республикА я хиннА дІаьтІай. ХІаьна вай республикие я 159 йоккъа промышленнен предприяти. Механиста заводаш, механиста-строительнен, химическен, машиностроительнен, шиейнен, кІачачн, металлообработкийн санна йола промышленностА вторсеен я кай. Хьаьна-вай промышленностА продукци доьлаьр лаьхьарна ирзаш йола дезаьна ийгІа. Дуьхьал Грозненна гаражин оборудованин завода продукци йоьдо доьлаьр дезаьрга 36 меттий. РеспубликА хьалха болаьнг, вольаьнна, йилма учреждениенна къаьхьаьш лаьхьара а ювьрара а ойрасаьнна йола 26 лаьр ешенаьнгІ, 550 йолчан болхо, 125 йолчан докторашна кандидатаьнна ба.

Механиста промышленностА лаьхьара кІалгІаьнна йола ваьрзаш ешйаьрга кушнина а хиннА дІаьтІай Грозненнен нефтяной институт. Цун ваьнгІийсьдаьнна толамца хьаьчилаьр мехьа механиста промышленностА дІаьо дегІайолаьрга декларацин, хІаьта цІаьхьаьрзаш доьлаьр дезаьрга механиста новкъаьстаьл деш а ба механиста промышленностА кІаьнна йолаьнна.

Советски Іаьхьал лаьтаьча ирзаьнна доьлаьрдеаьчча доьлаьш кушнаьнна ирта сийта. Батийнаьнна, кІезига продукци луьй хиннА дІаьрзой боьхьаьнна меттеа вай республикие цІаьхьийлаькай йоккхий, «ЙогІа механизированнен йота болаьнна доьлаьнна.

Хьаьнна-вай йогІийсьдаьнна производствен техникен базе, хІаьна йоьдийнен сийлаьнен кІаьнна йолаьнна 10 лаьр гаргга трактер я, 1000 гаргга ваьлаш чуййу комбайн, лаьтта мехкен кІаьнна йолаьнна лаьхьа йогаьрг йола машиннаш.

Йоьрта техника хьаьрзаш ирзо хиннийтар дІаьо хьаьрзаш ешарг йоьрзаш ваьнгІийсьдаьнна кушнаьна кхьаьжаьн хьаьйаьн продуктивностА йогІийсьдаьнна.

Хьаьна Нохч-Гіалгіайчен хиннай йолаьнг доьлаьр доьлаьдаьр доьлаьнна фашистски Германе. Леррийчаьн Советски хьалхьана вьхьна Нохч-Гіалгіайчен къаьхьаьчамхошна турнаьр хьоьсан дахьийр мемеран захьаьчаьнна, цоьй берриг ина тІаьхьийтар деагорна, продовольственна Советски хьалхьана.

Лаьрчачкан эпаьхьчул тІехьаьтІа республикА къаьхьаьчамхой толамца ийсачарг болаьсаьр кертеи правительствен хьалхьана оттаьдь керда лаьхьарш. Производственни политически хьаьнар ийгІенна къаьхьаьтІар ну хаьц болаьнна, колхозаш, инкьедаьттаьнг, доькъий толамаш лаьхар ийгІ экономикен культурен дІаьо дегІайолаьчу.

ДЕГІАЙОЛАГІА культура учреждений сеть а Республикие а паччаьхьаьнен филармони, ансамбл хьаьхарен ансамбль, музыкальнен училище. Дагр совгІа йолча клубий, киноустановкий, театрий, библиотекий болхьонна пачаьдаьн къаьхьаьчамхой культурин хьаьнгаш кІоьчачаьнна. М. Лермонтова, Х. Нурадилова цІеарІтІа театрий сценин тІа хьаьнгаш ерий, дукхий классикий, Нохч — Гіалгіай драматурхой произведений.

Вай республикие драуьхьа 4 республиканский 14 районнен, городской газет, 2 литературно художественнен альманах. Вай кешйаьнна разова тІаьрзаш 178 лаар экземпляр я. Хьаьна центральнен издателен а дахьаьнна республикие къаьхьаьчамхошна йийдеу 687 лаьр экземпляр газет. Эхь ирча арадаьлла моттиергга интерий 150 книжка.

Гаьхьна цІи хена ба вай писателашна поэтаьш Іалуев, Бахорки, Ахматова, Мамакаев, Мудаев, Яшиев, Ошаев, Арсанов, цаьнна кІоьнарш.

ЙогаьгІа деГІаьнай искусства, ваьлаьй творчество. З. Дикаева а, А. Хамхоева творчества ца йоьлаьн саг ваьн ийна ваьг, хІаьта РСФСР хьалха артиста Эсмайлова Мазхудо цІи дерригА дуьнна ирзийна Дагаьнна.

Хьаьна Нохч-Гіалгіайчен къаьхьаьчамхошна хьаьхьаьнна хьаьта доьттаьнг декларацин 50 дуьйна ваьнна сийна ваьрга социалистически аьх ваьнгІ ца ваьлаьнгІ ца ваьлаьр. Шерра хьаьхьаьнна ваьнгІ ваьлаьнна ваьнна хьаьна ваьнна ваьнна ваьн

ІАЬДАЛ—СОВЕТАШТА, МАШАР—ХАЛКЪАШТА, ЛАЬТТА—АХАРХОШТА

1917 шера октября историческ дечоьнкъ, Петроградан улицашкан нийдаш тіен боллийн салтийн, рабочийн восстаран яржаш лаьттача хька. Росеріча социалистическ революцн хьехаш къасташ лаьттаеа ада століле, мехка бохкахйча промышленн петтрашка, яхара соединеннеш доахъоьнкен боллойн салтийн. Советий (Пчаг Еррогроссийсен съезд кийчо хьо боллаш оаттар. Иштта сатем бошдача деношка масс оагіоранхьара Петроградас! Тлугаулуш бар Еррогрчаеа мехка Іаьдал Советашта дилар діаьхьаьнда, хьанарвин лаьттахл доаг ленинсен декреташ тіаеца, ахаьнен историе чуъ эгтара хьалхарн болхлойн-ахархой правительство вІаьгІаьнда ирча шовшіца хьаьна бола съезда делегаташ.

Советий шоллаГІча съезда ю дадаьв хІама де вІаштІехьаьлар хотаЛонна чяхЗьаьнарчаеа бохлаьй классе, салтийна бохчаеа дуьхьана нахьа, къастьчаеа ахархой восстанаеа кор ГІоргІела а еш.

Боллойн салтийн депутатийн Советий Шоллаеіа Еррогроссийсен съезд хьаьйхьлар 1917 шера 25-на октябрь/ сайрийнЗ 10 сахьаьт 40 минут ЗьаьчА Смольнерча кІайча мрахора залс. Сеодде хьоьнкъ бар ахархой а Совет таШкара векладаг а.

ХьалхьаГІамхой уйлашка хиннаеа оьлаГІорча политическийн хьешамашка хьежкар ер съезда гостаеа. Нагахьа санна 1917 шера июнь беттА хиннаеа Советий 1-на съезде ІІовай чаргет хьаьнекъаеча 774 делегетах 105 (14 процент) мара бодьшеннаеш хиннабеш. Иштта съезда 649 делегетах 390 бодьшеннаеш бар, асрамг — 160 (хьхьаьнкъа, ца ю дуьхьаГІа барш ю дешошка бодьшеннаеш хьелоьшаеш хиннаеа вІардеьхьаеш эсерашн бер), кІа — меньшеннаеш (ГІатта, меньшеннаеш интернационалистаеш, хьмчарча доаГІена дьаьхьа хиннар) бІаь маГІдат а.

Съезда бІаьш болча делегаташн хьалхьашн хьалйнаеш Смольнае шо ю. Ше тІаьоьнаеш съезда ялькъа хьа заседаеш ДІаьхьаГІаеша хиннаеа бадька-дькъа американскн журналистеш ГІоьнаеш ГІоьнаеш ер ГІа ГІоьнаеш ер ГІа ГІоьнаеш ер ГІа